

nihil Kemnitium juvat. Nam ad confessionem publicam pertinebant peccata publica, non ea solum, quæ legum constitutionibus coercerantur, ut adulteria: sed etiam ea, quæ impune committebantur, ut fornicationes. Non igitur recte Kemnitius probat, B. Leonem de illis tantum criminibus esse locutum, quæ per leges publicas prohibebantur, ea ratione, quia ejusmodi crimina confessioni publicæ olim subjecta fuerunt: nam ut jam diximus, non ea solum, sed alia multa præterea confessioni publicæ subjecta fuerunt.

Habemus præterea aliud S. Leonis testimonium, in epist. 91. ad Theodorum Forojulii Episcopum, ubi sic legimus: « Multiplex misericordia Dei ita lapsibus subvenit humanis, ut non solum per Baptismi gratiam, sed etiam per Pœnitentiæ medicinam spes vitæ reparatur æternæ: et qui regenerationis donum violassent, proprio se judicio condemnantes, ad remissionem criminum pervenirent, sic divina bonitatis præsidii ordinatis, ut indulgentia Dei sine supplicationibus sacerdotum nequeat obtineri. Mediator enim Dei et hominum, homo Christus Jesus, hanc Ecclesiæ Præpositis tradidit potestatem, ut et contentibus actionem pœnitentiæ darent, et eosdem salubri satisfactione purgatos, ad communionem Sacramentorum per januam reconciliationis admitterent. » Hoc loco S. Leo apertissime docet, confessionem esse necessariam jure divino. Nam ab ipso Deo ordinatum esse scribit, ut indulgentia Dei sine sacerdotum ministerio nequeat obtineri: et deinde addit, Ministerium sacerdotum ex Christi instituto in eo consistere, ut contentibus pœnitentiam injungant, et eosdem ad communionem Sacramentorum per januam reconciliationis admittant. Loqui autem S. Leonem de confessione secreta, et peccatis omnibus etiam occultis, perspicuum est tum ex loco superiore, tum etiam, quia non possent sacerdotes congruam pœnitentiæ actionem injungere, nisi peccata omnia accurate cognoscerent. Porro ad hunc locum Kemnitius nullam solutionem reperire potuit.

Sexto, habemus Sozomenum, qui lib. vii. hist. c. 16. ita loquitur: « Cum prorsus non peccare, natura sit humana diviniore, pœnitentibus, quamvis frequenter deliquissent, veniam dare Deus jussit, et ad impetrandam veniam, confiteri peccata necessarium est. » Hic audis ab homine Græco, et jus divinum, et Confessionis necessitatem.

CAPUT X.

Testimonia reliquorum Patrum ab anno 500. ad 1200.

Nunc addemus testimonia aliqua eorum Scriptorum, qui floruerunt consequentibus ætatibus usque ad annum Domini 1200. quo demum tempore sub Innocentio III. Confessionis omnium peccatorum legem latam fuisse, adversarii mentiuntur.

Habemus igitur post annum Domini 500. Sanctum Gregorium I. qui homil. 26. in Evangelia explicans illa verba: « Quorum remisistis peccata, remittuntur eis. Videndum est, inquit, quæ culpa, aut quæ sit pœnitentia secuta post culpam; ut quos omnipotens Deus, per compunctionis gratiam visitat, illos Pastoris sententia absolvat. Tunc enim vera est absolutio Præsidentis, cum æterni arbitrium sequitur Judicis. » Non potest autem sacerdos cognoscere an pro ratione culpæ pœnitentiam egerit, qui solvi desiderat, nisi culpam ipsam, vel potius culpas omnes pœnitens aperte confiteatur: quare necessaria est Confessio omnium peccatorum. Quod etiam eodem in loco idem Gregorius colligit, ex Lazari excitatione et solutione: « Lazaro, inquit, dicitur, veni foras; ac si aperte cuilibet mortuo in culpa diceretur: Cur reatum tuum intra conscientiam abscondis? foras jam per Confessionem egredere, qui apud te interius per negationem lates. Veniat itaque foras mortuus, id est, culpam confiteatur peccator: venientem vero foras, solvant discipuli, ut Pastores Ecclesiæ ei pœnam debeant amovere, quam meruit, qui non erubuit confiteri quod fecit. »

Eodem sæculo floruit Joannes Climacus, qui in suo libro, qui inscribitur Climax, gradu 4. ita loquitur: « Ante omnia vero culpas nostras præclaro Judici nostro soli confiteamur: omnibusque si ille jussit, confiteri simus parati »; et infra dicit, sine Confessione, quæ fit homini, nullum posse consequi remissionem.

Post annum Domini 600. habemus Cæsarium Episcopum Arelatensem. Is homil. 6. 7. 8. 9. et 10. de Pœnitentia egregie disputat, et in septima quidem scribit, peccata confitendo, et pœnitentiam agendo purgari:

in decima vero paulo fusius de necessitate Confessionis loquitur: « Unde vos, inquit, frequenter admonui, fratres charissimi, iterum atque iterum admonere, et contestor, ut qui se cognoscit de littore continentie, tempestate libidinis, in pelago luxuriæ fuisse jactatum, et castitatis incurrisse naufragium, peccatorum confessionem velut tabulam fractæ navis velociter apprehendat, ut per ipsam de abyso ac profundo luxuriæ possit evadere, et ad portum Pœnitentiæ pervenire, ubi jam tutiori loco spei anchoram figere, et salutem perditam valeat reparare. » Porro, loqui Casarium de Confessione omnium peccatorum in specie, perspicuum est ex hom. 7. ubi comparat peccata morbis, confessionem medicinæ, sacerdotem medico: neque enim, ut etiam supra diximus, satis est ad sanandos morbos corporales, si medico ægrotus deat, se male habere, nisi in specie morbum, vel morbos, si forte pluribus simul vexatur, aperiat.

Post annum Domini 700. venerabilis Beda in commentar. ad cap. 5. epist. S. Jacobi, exponens illud: *Confitemini alterutrum peccata vestra*: « In hæc, inquit, sententia, illa debet esse discretio, ut quotidiana levique peccata, alterutrum cœqualibus confiteamur, eorumque credamus oratione salvari: porro gravioris lepræ immunditiam, juxta legem, sacerdoti pandamus, atque ad ejus arbitrium, qualiter, et quanto tempore jussit, purificari curemus. »

Idem Beda lib. v. histor. Gentis suæ, cap. 14. scribit insigne exemplum militis, qui cum confiteri peccata sua negligeret, vel erubesceret, etiamsi ab ipso rege sapius moneretur, ut more Christiano Confessionem peccatorum suorum faceret, antequam de hoc sæculo exire compelleretur: tandem horribili præcedente visione, ad Inferni perpetuos cruciatu raptus, neglectæ dilateque Confessionis penas justissimas dedit.

Eodem sæculo Theodorus Studytes in vita S. Platonis, laudat eundem Platonem, quod ab adolescente, Pastori animæ suæ confiteri consuevisset, non minus frequenter quam diligenter, peccata omnia, ad intimas usque cogitationes.

Post annum Domini 800. Rabanus Episcopus Moguntinus lib. vii. in Ecclesiasticum, cap. 7. de Confessionis necessitate ita loquitur: « Qui transgreditur mensuram in concupiscentiis carnis, et aggravatur ejus delictis, necesse est, ut per confessionem pecca-

torum, fœditatem evomat, et sic per jejunium et castigationem corporis, ad statum pristinae sanitatis redeat. » Vide eundem lib. ii. de institutione Clericorum. cap. 30.

Eodem sæculo Nicephorus Cartophylas in epist. ad Theodosium, cujus fragmentum exstat in I tomo Bibliothecæ sanctorum Patrum: « Olim, inquit, omnes oportebat ad ipsos Pontifices accedere, sive illis occulta prodere, et sic vel reconciliationem, vel repudium ferre. Ignoro autem qui factum sit, cur hæc minus observentur: quamvis existimem Pontifices negotii tædio, frequentique multitudinis turbulentia defatigatos, id opere ad Monachos transmississe, ad eos scilicet, qui vere probati sint, aliisque valeant esse utiles. » Et infra: « Porro si quis expertus sit, et frugi, et cum hoc, sacerdotio fungatur, ad illum in primis accedendum. » Ex hoc loco intelligimus, communicatam fuisse a Pontificibus absolvendi potestatem etiam Monachis, non tamen quibuscumque, sed his tantum qui et sacerdotio fungerentur, et doctrina ac probitate præditi essent.

Post annum Domini 900. Radulphus Flaviacensis, lib. iii. in Levitic. cap. 7. « Dignum est, inquit, ut qui peccatorum suorum confessionem facit, consummat ea omnia, quæ ad memoriam revocare potest, Domino pandens; non alia prodens, alia abscondens. »

Post annum Domini 1000. Petrus Damjanus in serm. de S. Andrea: « Quartus gradus, inquit, est confessio oris: hæc pure faciendâ est, quia non est pars peccatorum dicenda, et altera retinenda: neque levia confitenda, et gravia diffidenda etc. » Et infra de sacerdote Confessario loquens: « Videat, inquit, ne unquam de his, quæ sub signo Confessionis accepit, aliquam faciat mentionem etc. »

Idem in epist. ad Desiderium, de miraculis sui sæculi, refert insigne exemplum de integritate Confessionis: « Hugo, inquit, Cluniacensis Abbas, cum ad suum me Monasterium perduxisset, frater quidam senex in infirmorum domo ingravescente totius corporis tumore languebat. Hic porro cum Abbatibus comperisset adesse præsentiam, lætus effectus, divinam cœpit implorare clementiam: Domine, inquit, quem nullum latet occultum, quæso, si quis reatus in me est, quod non sim hucusque confessus, tu mihi misericorditer in memoriam revoca,

quatenus Abbati meo, dum præsens est, pure confitear, atque ab eo, qui jus hoc in me præ cæteris habet, iudicatus absolvar. Hoc dicto hujusmodi vox auribus ejus insonuit: Cerle est, cerle est aliquid in te, quod confessus adhuc non es. Cumque ille vocem solum audiret, sed a quo procederet, non videret; orando subjunxit: Exprime, Domine manifeste quid hoc sit, ut confessus corrigam quod erravi. Porro, vox eadem peccatum quoddam sicut quærebat, signanter expressit, quod ille a se commissum illico recognovit, et Abbati festinanter accito, facta Confessione purgavit: paucisque post diebus in sancta pace defunctus est.»

Post annum Domini 1100. S. Bernardus in sermone ad milites templi, cap. 12: « Quid, inquit, de Bethphage dicam, ubi et Confessionis Sacramentum, et sacerdotalis ministerii mysterium continetur? » Et infra: « Et quidem verbum in corde peccatoris, operatur salutiferam contritionem; verbum vero in ore, noxiam tollit confusionem, ne impediatur necessariam confessionem. » Et infra sacerdotibus dicit: « Non absolvant etiam compunctum, nisi viderint et confessum. » Hic habemus primo, Confessionem Sacramentum esse, ac proinde juris divini. Secundo, necessariam esse etiam iis, qui cordis compunctionem videntur adepti. Tertio, sacerdoti esse faciendam, et ab eodem Absolutionem expectandam.

Esse autem peccata omnia confitenda, docet idem Bernardus serm. 16. in Cant. his verbis: « Omne quod remordet conscientiam, confitere humiliter, pure, fideliter. »

Huc addi potest testimonium Hugonis de S. Victore, lib. II. de Sacrament. par. 44. cap. 1. ubi explicans illud, Jacob. 5: *Confitemini alterutrum peccata vestra, et orate pro invicem, ut salvemini*, monet, ideo dictum esse, « confitemini ut salvemini, » quia non salvamur, nisi confiteamur. Item Richardi de S. Victore, in lib. de potestate ligandi et solvendi, cap. 4. ubi dicit, Pœnitentiam veram esse abominationem peccatorum, cum voto cavendi, confitendi, et satisfaciendi; et probat tum ex natura, tum ex Scriptura. Denique, testimonium Petri Cluniacensis, qui Bernardi, Hugonis, et Richardi æqualis fuit. Is lib. 1. de miraculis, apertissime docet, Confessionem omnium peccatorum lethalium omnino necessariam esse iis, qui post Baptismum peccaverunt.

Habemus igitur testimonia Patrum, par-

tim Græcorum, partim Latinorum, ad triginta, qui omnes ante Innocentii III. tempora floruerunt: ex quibus aperte convincitur eorum omnium error, qui Confessionem non a Christo, sed ab Innocentio III. institutam esse docent.

CAPUT XI.

Refelluntur solutiones Kemnitii ad loca Patrum.

Martinus Kemnitius initio Censuræ suæ ad cap. 5. Concilii Tridentini, pag. 976. instituens disputationem de Confessione, proponit novem quasi genera Confessionis, quæ apud Patres inveniri dicit: quæ nihil aliud sunt, nisi novem solutiones, excogitatae ad eludenda testimonia sanctorum Patrum, quæ a Catholicis Doctoribus ad Confessionem stabilendam proferuntur. Illis enim novem generibus Confessionis satis prolixè explicatis, ita subjungit, pagina 1019: « Ad hæc novem capita, omnes veterum sententiæ commode referri possunt: longe aliud vero est, de quo præcipue Pontificia Confessio dimicat. » Quare ne Lutherani sibi ac suis persuadeant, ad omnia loca Patrum, quæ in superioribus capitibus adduximus, jam a Kemnitio esse responsum; excutiam paucis totam hanc disputationem Kemnitii, licet etiam supra refutaverim ea, quæ ad certa loca Patrum ipse responderat.

Primum igitur docet Kemnitius, Confessionem quamdam esse, quæ soli Deo fit, et queritur hanc negligi in Ecclesia Catholica; et Scripturarum, ac Patrum testimonia, quæ ad hanc Confessionem proprie pertinent, detorqueri dicit ad Confessionem auricularem, quæ homini fit.

In hac prima solutione, primo mentitur Kemnitius, Confessionem, quæ Deo fit, negligi in Ecclesia Catholica. Nam in primis Confessio generalis, quæ incipit: « Confiteor Deo omnipotenti, » quotidie recitatur a sacerdote et populo, ad initium sanctissimi Sacrificii: eadem in horis Canonicis a toto Clero bis in die pronuntiantur; eandem frequentare omnes laici, tum viri, tum femine, a Pastoribus admonentur. Deinde, Confessio, quæ soli Deo fit, in Contritione includitur, qui enim recogitant annos suos in amaritudine animæ suæ, et peccato omnia, quorum

conscientiam habent, ex animo detestantur, eaque sibi dimitti a Deo petunt, sine dubio confitentur Deo. Quare cum doctrina de vera Contritione, cum accurata discussione conscientie, magis apud Catholicos, quam apud Lutheranos vigeat, ut libro superiore ostendimus, non potest non mentiri, qui Confessionem quæ Deo fit, a Catholicis negligi, a Lutheranis frequentari dicit. Denique, Confessio quæ Deo fit, includitur in Confessione quæ fit sacerdoti, tum quia sacerdoti fit ut locum Dei lenet, tum quia qui sacerdotibus confitentur, expresse dicunt: « Confiteor Deo, et tibi. » Catholici igitur, qui Confessionem sacramentalem, quæ fit homini, docent, simul etiam docent eam, quæ Deo fit: atque hoc usque adeo verum est, ut non desint Patres, qui cum de Confessione sacramentali loquantur, eam non tam homini, quam Deo fieri dicant.

Secundo, multa loca Scripturarum, et Patrum frustra Kemnitius adducit, quasi non ea de Confessione sacramentali intelligamus, cum ad Confessionem, quæ soli Deo fit, pertineant. Nullus enim Catholicorum testimonii illis utitur; sed ipse solita fraude imponere voluit simplicibus. Ad quam etiam fraudem pertinet, quod loca quedam omisit, ex quibus facillime detegi ejus insidiæ potuissent: ut, exempli gratia, citavit hominiam priorem Origenis in Psalm. 37. ubi commendatur Confessio quæ fit Deo, et omisit hominiam posteriorem, in qua disertis verbis commendatur Confessio, quæ fit homini.

Tertio, quædam loca huc trahit, quæ satis aperte loquuntur de Confessione quæ fit hominibus, et non soli Deo: proinde cum queritur de Catholicis, quod loca Scripturæ et Patrum a Confessione, quæ Deo soli fit, ad Confessionem sacramentalem detorqueant, ipse id crimen committit, quod aliis falso tribuit.

Talis est locus ille apud Salomonem, Prov. XXVIII: *Qui abscondit scelera sua, non dirigitur; qui autem confessus fuerit, et reliquerit ea, misericordiam consequetur.* Neque enim ullus est, qui scelera sua Deo abscondere posse credat, nisi forte insaniat: sed hominibus, vel ob pudorem, vel alia de causa, multi peccata sua abscondita esse cupiunt. Qui autem ejusmodi sunt, dirigi non possunt: quis enim dirigat eum, cujus pravitatem ignorat? ac potissimum sententia ista moralis illos objurgat, qui admoniti sce-

lerum suorum, nolunt ea agnoscere, sed abscondunt, et negant.

Tale est etiam testimonium illud Chrysostomi, ex hom. 3. in Matth.: « Confessio peccatorum, testimonium est conscientie timentis Deum. Qui enim timet judicium Dei, peccata sua non erubescit confiteri; qui autem erubescit, non timet. » Nam erubescencia, de qua Chrysostomus loquitur, apud homines locum habet, non apud Deum: illis enim confiteri erubescimus, quibus arbitramur ignorata esse mala nostra; id quod unusquisque in se experitur. Adde quod si Chrysostomus loqueretur de erubescencia coram Deo, non diceret: « Qui timet judicium Dei, peccata sua non erubescit confiteri; qui autem erubescit non timet, » sed e contrario diceret: « Qui timet judicium Dei, erubescit, confiteri; qui autem non erubescit, non timet: siquidem timor facit, ut magni faciamus eum, quem timemus, et proinde etiam facit, ut erubescamus coram illo turpes videri. Sed quia major timor vincit minorem, ideo rectissime Chrysostomus dicit, eos, qui timent judicium Dei, non erubescere peccata sua hominibus confiteri, quia videlicet timor dei vincit timorem hominum; et contra, eos qui confiteri hominibus erubescunt, non timere judicium Dei, quia si illud timerent, non sinerent se ab humano timore ita superari, ut medicinum vulnere animæ suæ, Confessionem scilicet, recusarent.

Quarto, solutio Kemnitiana nihil efficit, quia etiam loca Origenis et Chrysostomi, quæ ipse adducit, accipienda essent omnia de Confessione quæ Deo fit, tamen multa sunt alia, tum horum duorum, tum aliorum Patrum, quæ ipse omisit, quæ nulla ratione detorqueri possunt ad Confessionem quæ fit soli Deo; ut ex locis a nobis citatis, quibus cognoscere potest. Porro, loca quædam Chrysostomi paulo obscuriora, cum ad Calvinii argumenta ventum fuerit, explicabo.

Secundum genus Confessionis, ex quo secundam solutionem Kemnitius petit, est, cum aliquis proximum læsit, et Pœnitentia ductus, confitetur eidem proximo se peccasse, atque ut sibi ignoscatur, rogat. Sed hæc solutio nihil omnino ad rem nostram facit, cum ad nullam testimonium sanctorum Patrum ex his, quæ nos adduximus, accomodari possit, ut perspicuum est, tum ex ipsis testimonio, tum etiam quia neque Kemnitius ad hoc genus Confessionis, ullum eorum te-

slimoniorum referre conatus est: solum enim protulit duo testimonia, unum sancti Augustini, alterum Theophylacti, quorum neutrum ex his est, quæ nos adduximus.

Tertium genus Confessionis est, cum aliquis confitetur non solum Deo, vel proximo quem læserat, sed etiam Ministris Evangelii, verumtamen generatim tantum se peccatorem agnoscit, aut in specie unum aliquod peccatum magis gravans Ministro detegit, non autem in specie omnia peccata enumerat. Atque ad hoc genus Confessionis pertinere vult multa testimonia Scripturæ et Patrum. Sed interim non allegat ex Patribus, nisi Basilium, in questionibus brevioribus, quæst. 288. de quo testimonio disseruimus cap. 8. ubi etiam solutionem Kennitii refutavimus. Ex Scripturis allegat multa testimonia: sed quæ nihil ad rem faciunt, cum omnia (uno excepto) de confessione illa tractent, quæ erat in usu, antequam Confessio sacramentalis institueretur, de qua sola nos loquimur. Testimonium unicum ex Act. 10. ad rem facit, sed de eo disseruimus supra cap. 4. ubi etiam disputationem Kennitii excusimus.

Quartum genus Confessionis est, cum aliquis publice, coram cœtu Ecclesiæ crimina confitetur: ad quod genus pertinent etiam V. VI. VII. et VIII. De quibus nihil hoc loco dicendum erit: nam loca Irenæi, Tertulliani, Origenis, et Cypriani, quæ Kennitius de Confessione publica exponit, supra a nobis sunt explicata, cap. 6. et 7. De historia autem Nectarii, et testimoniis Chrysostomi, et Leonis, ex quibus demonstrare conatur Kennitius, Confessionem publicam mutatam fuisse in privatam, et neutram esse necessariam jure divino, paulo post disseremus. Ista enim ad argumenta pertinent, quibus veritas ab adversariis oppugnatur, non ad explicanda testimonia Patrum, quæ nos pro veritate adduximus: hic vero non argumenta adversariorum dissolvenda, sed nostra, quæ a testimoniis Patrum petita sunt, a Kennitii calumniis asserenda suscipimus.

Est igitur nonum, ac postremum genus Confessionis apud Kennitium, cum aliquis confitetur privatim sacerdoti peccata sua, non quia sit necessarium jure divino confiteri omnia peccata in specie, ad remissionem peccati obtinendam, sed quia est utilis disciplina Confessio illa privata, qua sacerdoti peccata aliqua deteguntur. Primo, ad

instructionem rudiorum. Secundo, ad remedia contra peccata futura. Tertio, ad consilium capiendum in rebus dubiis. Quarto, ad consolationem recipiendam ex privata absolutione. Quinto, ad discernendum, an qui absolutionem petit, si vere penitens, necne? Atque huc refert Kennitius multa loca Patrum, Chrysostomi, Origenis, Cypriani, Basilii, Hieronymi, Augustini, Ambrosii, et Cassiani.

Circa hanc solutionem, quæ potissima est, tria breviter observanda sunt. Primum, est Kennitium plane invitum ad hanc solutionem descendisse. Nam cum sæpe antea dixisset, Confessionem privatam natam esse ex Confessione publica, et notasset etiam tempus, quo Confessio publica in privatam fuerit commutata, annum videlicet 450. ab adventu Domini, et denique addidisset, Confessionem auricularem posterioribus temporibus, ut ipse loquitur, generatam: nihil consequentibus dicere potuisset, quam veteres Patres, qui ante annum Domini 450. scripserunt, privatæ Confessionis nunquam meminisse. Sed non permisit eum evidentiæ rei tam aperte mentiri: et ideo licet invitus, admisit multas exstare sententias veterum Patrum de Confessione privata: « Et illa quidem, inquit pag. 1015, quæ hactenus ex Patribus annotavimus, ad ea potissimum crimina spectant, propter quæ excommunicari aliquis merebatur, sicut Augustinus, inquit, sive illa essent palam, sive clam, sive tantum voluntatis proposito commissa. Non dissimulandum tamen est, exstare præterea apud veteres, multas sententias, quibus exhortantur populum, ut alia etiam peccata sacerdoti per confessionem exponant. » Et infra: « Alias vero habuerunt rationes sancti Patres, propter quas et servarunt, et commendarunt privatam Confessionem. »

Secundo, observandum est, in hac postrema Kennitii, solutione, duo quedam proponi. Unum negando. Alterum asserendo. Negat enim Kennitius, sanctos Patres commendare Confessionem privatam omnium peccatorum, ut necessariam jure divino. Asserit autem, eos commendare privatam Confessionem aliquorum peccatorum, tanquam autem disciplinam ad rudium instructionem; ad remedium contra futura peccata: ad consilium; ad consolationem; ad signum vere Penitentia: « Considerandum est, » inquit pagina 1015, « qua ratione, quo sensu, et in quem finem privatam illam Confessionem

CAPUT XII.

Confessionem esse juris divini, confirmatur aliquot argumentis.

Post auctoritatem Scripturarum, traditionem Conciliorum, et testimonia Patrum, sumum etiam locum in confirmandis dogmatibus obtinent rationes.

Prima igitur ratio ducei potest ab antiquitate Confessionis. Nam quæ sunt juris humani, ea reperuntur initium habuisse ex Concilio alicujus œcumenici, aut summi Pontificis decreto; Confessionem autem peccatorum in Ecclesia fuisse ante omnia Conciliorum, Pontificumve decreta, ex testimoniis supra citatis intelligi potest; siquidem Irenæus, Tertullianus, Cyprianus, atque Origenes, non solum primi generalis Concilii, Nicœni videlicet, tempora antecesserunt, sed etiam omnium aliorum Conciliorum, quamvis Provincialium, omniumque Pontificum Romanorum, qui de sacramentali Confessione sanctionem aliquam ediderunt. Neque alia probatione hic indigemus, cum jam supra tum Patrum testimonia protulerimus, et singulorum etiam tempora notaverimus.

Secunda ratio sumitur a difficultate Confessionis: nam si qua res est in Ecclesia Catholica, quæ gravis ac difficilis videatur, sine dubitatione ulla Confessio est. Quid enim molestius, quid onerosius, quam ut eganter etiam viri principes, regesque potentissimi, sacerdotibus, qui et ipsi homines sunt, peccata sua omnia detegere, quamvis arcanam, quamvis turpia, quamvis pudenda, quamvis horrorem etiam ipsi confitentium afferentia, et corundem sacerdotum judicio stare, ac multam ab illis injunctam subire? Tanta profecto hujus rei difficultas est, ut nullo modo credibile sit, aut Ecclesiæ Præsides ausuros fuisse legem ejusmodi ferre, aut populus persuaderi potuisse, ut ejusmodi legem acciperent, et tot jam sæculis observarent, nisi divinum imperium, divina institutio, divina promissio accessissent. Igitur divina fuit auctoritas, quæ ad obedientiam in Confessione faciendam, populorum animos inclinavit; divina promissio, quæ eosdem, ut libenter ad Confessionem accederent, invitavit.

Ex his autem duobus, id quod asserendo proponitur, libenter admittimus; habet enim sacramentalis Confessio quinque illas utilitates et alias præterea non paucas: sed quod negando assumitur, id omnino falsum esse dicimus, et a Kennitio non modo non esse probatum, sed ne probari quidem potuisse. Patres enim, quos hoc loco adducit Kennitius (uno excepto Cassiano, de quo in solutione argumentorum dicemus) nihil aliud docent, nisi confitendum esse peccata sacerdoti ad eum modum, quo morbi ab ægrotis aperiantur medico. Ex hac autem similitudine non sequitur, Confessionem non debere esse omnium peccatorum, aut non esse necessariam jure divino: sed contrarium potius sequitur, nam et morbi necessario debent omnes aperti medico, et jure divino teneri non minus animæ, quam corporis medicinam quærere, ut nos supra deduximus, cum ista ipsa Patrum testimonia adduceremus. Quare tametsi Patres, quos citat Kennitius, non dicant disertis verbis, Confessionem omnium peccatorum necessariam esse jure divino (quod unum ipse urget), tamen neque disertis verbis dicunt, Confessionem omnium peccatorum non esse necessariam jure divino: quod quidem hoc loco nobis sufficeret, ad refellendam Kennitii vanitatem: et ex similitudine, quam adducunt, colligimus id eos sensisse, quod nos sentimus, quodque alii omnes Patres senserunt et docuerunt.

Tertio ac postremo observandum est, Kennitium ne in hac quidem nona solutione omnino acquievisse. Nam posteaquam omnia dixerat, quæ ad explicanda testimonia Patrum dicenda esse judicaverat, addidit pag. 1020. inveniri apud Patres sententias etiam duriores, quæ ad necessitatem Confessionis inclinent: sed his opponendas esse alias dissimiles Patrum sententias. Itaque tandem confiteri coactus est, non posse ad omnia loca veterum Patrum quæ Catholici pro se adducunt, commode responderi.

Tertia ratio ducitur ab utilitate : Confessio enim tot parit utilitates, ut plane divino consilio instituta videri possit, etiamsi id ita esse non aliunde constaret. Nam sive Deum consideremus, sive sacerdotes, qui Dei auctoritate Ecclesiam regunt, sive Ecclesiam ipsam universam, sive fideles singulos; undique insignis Confessionis utilitas se ostendit.

Elucet in primis in hoc opere admirabilis Dei misericordia, qui Confessionem non extorquet more iudicium huius seculi, ut confessos damnet, sed potius instar medici, ut patefacta vulnera continuo sanat : elucet nihilominus etiam iustitia, quae superbiam peccatoris, Confessionis humilitate comprimit, et eos, qui turpia impudenter admiserunt, Confessionis ruborem tolerare voluit.

Ad pastores animarum magna utilitas redit, dum per Confessionem, morbos ovium suarum intelligunt, et eo modo tum singulis seorsim convenientia remedia adhibere possunt, tum in publicis concionibus generatim ea vitia potissimum reprehendere, quibus gregem suum magis obnoxium esse sciunt.

Ad Ecclesiam universam, atque ad ipsam Republicam politicam, multiplex utilitas ex Confessione accedit : multa enim, quae per iudices in externo foro emendari nunquam potuissent, nullo negotio per sacerdotes in foro conscientiae emendantur, dum restituntur ablata, dimittuntur injuriae, conciliantur paces, dissolvuntur contractus iniusti, dissociantur male ieta foedera, aliaque id genus plurima privatim perficiuntur, ex quibus scandala publica remouentur, et pax ac tranquillitas Republicae redditur.

Sed praecipua utilitas eorum est, qui Confessionem, sicut oportet integre ac fideliter obediunt. Nam, ut omittam, quod eis peccata remittuntur, et in gratiam cum Deo redeunt, qui est communis fructus omnium Sacramentorum, referuntur ii, si volunt, ex Confessione consilium, instructionem, consolationem, quietem animae ob praeterita, remedium contra futura. Ille ipse rubor, quem inter confitendum patimur, et pars quaedam est satisfactoris pro admissis, et frenum cohibens, ne deinceps talia admittantur. Et denique perexigua confusione, quam coram uno ex conservis nostris patimur, dum illi peccata nostra detegimus, redimimus ingentem illam confusionem, quam alioqui in die iudicii, coram omnibus Angelis et hominibus patereur, quando iuxta Apostolum I Cor.

rinth. 4. illuminabuntur abscondita tenebrarum, et manifestabuntur consilia cordium. Quae omnes utilitates, aliaque permulta, ex Patribus, quos supra citavimus, colligi possunt.

Quarta ratio peti potest ex miraculis, quibus variis temporibus Deus testatus est, veram esse fidem illam, quam Ecclesia Catholica de Confessione habet, ac tradit. Reteram autem pauca de multis.

Scribit Joan. Climacus, antiquissimus ac doctissimus Pater, in lib. qui dicitur Climax, gradu 4. cum latro quidam, Monachus futurus, peccata omnia confiteretur, conspectum fuisse a spiritali quodam sanctoque viro, procerum quendam, ac terribilem, qui conscriptam chartam et calammum tenebat : et cum latro ille humi prostratus peccatum confitens pronuntiaret, hoc ille calamo deiebat. Qua visione intelligi voluit Deus, quod ibidem Climacus scribit, et nos paulo ante diximus, per temporalem confusionem eos qui confitentur, ab aeterna confusione liberari.

Contemptus sacramenti Confessionis divino iudicio saepe graviter punitus fuit, cuius rei duo exstant exempla. Unum apud Bedam, lib. 5. histor. cap. 14. Alterum, apud Antoninum in Summa Theologica par. 2. tit. 9. cap. 13. § 5. Exstat etiam apud Petrum Damianum insigne miraculum de Confessionis integritate, quod superiore capite retulimus.

Petrus Cluniacensis lib. 1. de mirac. cap. 3. 4. et 5. tria miracula scripta reliquit, quibus apertissime Deus ostendit, Confessionem Sacramentalem integram esse debere ; ita ut nullum omnino mortale peccatum, quod in conscientia sit, reticeatur : capite autem sexto, addit aliud miraculum, quod se praesente contigisse, et usque adeo notum, ac celebre fuisse affirmat, ut sine magna temeritate negari non possit. In ea narratione (quam ob nimiam prolixitatem non putavi hic inserendam esse) perspicue cernitur, nihil magis Satanam optare, et totis viribus suis contendere, quam ne Christiani peccata sua integre sacerdotibus confiteantur.

In vita S. Bernardi, quam Auctor probatissimus, ipso S. Bernardo vivente conscripsit, lib. 1. cap. 9. miraculum insigne narratur, quod ipsis verbis Auctoris referam : « Cum, inquit, aliquantos jam in Claravalle, » Bernardus, « explesset annos, contigit virum nobilem, et ipsius quoque secundum carnem propinquum, Josbertum de Firmitate,

quod est oppidum proximum monasterio, graviter infirmari, qui subito praecoepatus, amisit intellectum pariter, et loquebamur : unde et filius ejus, Josbertus junior, et omnes simul amici eo magis affligebantur dolore, quod sine Confessione, et viatico, vir magnificus et magnifice honoratus obiret. Cucurrit nuntius ad Abbatem : neque enim tunc in monasterio erat. Venit et invenit eum jam triduo sic jacentem. Compassus autem homini, sed et motus lacrymis filii ejus, simul et lugentium caeterorum, confisus est de misericordia Dei, et sermonem magnificentum protulit, dicens eis : Notum vobis est, quod in pluribus homo iste gravavit Ecclesiam, oppressit pauperes, offendit Deum : si mihi creditis, ut Ecclesiam restituatur ablata, et usurpata in gravamen pauperum consuetudines dimittantur, loquetur adhuc, et suorum confessionem faciet delictorum, divina quoque suscipiet Sacramenta devotus. Mirantur omnes, laetatur filius, familia omnis exultat : quidquid praecipit homo Dei, firmiter ei promittitur, et impletur. Caeterum frater ejus Gerardus, et Galdrieus avunculus, non parum territi et turbati, secretius eum super tali promissione conveniunt, durius arguunt, acris invehuntur ; quibus breviter, simpliciterque respondens : Facile, inquit, facere potest Deus, quod difficile credere vos potestis. Itaque post secretam orationem, ad oblationem sacrificii immortalis accedit : quo offerente, nuntius supervenit, qui indicaret, praefatum Josbertum libere jam loquentem, rogare obnixius, ut vir Dei festinaret ad eum. Cui etiam post oblatum sacrificium venienti, cum lacrynis, et gemitu peccata confessus, divina Sacramenta suscepit ». Ex hoc miraculo, et Confessionis necessitatem, et vim divini sacrificii simul intelligimus.

S. Bonaventura in vita B. Francisci, cap. 10. refert his verbis aliud insigne miraculum : « Alio quoque tempore cum post reversionem ipsius de ultra mare, Celanum praedicaturus S. Franciscus accederet : miles quidam supplicii eum devotione cum instantia magna invitavit ad prandium. Venit itaque ad militis domum, omnisque familia pauperum hospitum exultavit in ingressu. Ante vero, quam cibum sumerent, juxta solitum morem vir mente devotus offerens Deo preces et laudes, oculis stabat elevatis in caelum. Oratione completa, benignum hospitum familiariter advocatum in partem, sic

allocutus est : Ecce, frater hospes, tuis vicus precibus, ut manducarem, domum tuam intravi : meis nunc cito monitis acquiesce, quoniam non hic, sed alibi manducabis : consistere nunc peccata tua, verae penitentiae dolore contritus, nec in te remaneat quidquam, quod veridica confessione non pandas : reddet tibi Dominus hodie vicem, quoniam tanta devotione suos pauperes suscepisti. Acquivit continuo vir ille sermonibus Sancti, socioque ipsius universa peccata in Confessione detegens, disposuit domum suam, et ad mortem suscipiendam se quantum valuit, preparavit. Intraverunt tandem ad mensam, et incipientibus aliis manducare, hospes subito spiritum exhalavit, juxta verbum hominis Dei, repentina morte sublatus : siquae factum est, hospitalitatis gratia promerente, ut juxta verbum veritatis, Prophetam recipiens, mercedem Prophetae acciperet, dum per sancti viri praenuntiationem propheticae miles ille devotus sibi contra mortis subitaneum providit, quatenus armis Penitentiae premunitus, perpetuam damnationem evaderet, et in aeterna tabernacula introiret. »

Eadem auctor in eodem lib. extremo, dum ea miracula enumerat, quae post mortem S. Francisci, ipso intercedente, contigerunt : inter alia unum refert de femina quadam, quae ob S. Francisci preces ad vitam ex morte rediit, cum jamjam sepelienda esset, ut peccatum quoddam in Confessione detegeret, quod nunquam antea confessus fuerat. Item etiam aliud, de fonte quodam divinitus ad S. Francisci preces exorto, ex cuius aqua qui biberent, a languoribus curarentur, modo peccatorum confessionem ante praemisissent.

Nostro etiam saeculo, quo per Lutheranos Confessio in Septentrione, cum incredibili animarum pernicie multis in locis extincta est : apud novos Christianos, ubi Ecclesia in dies magis ac magis reflorescit, ac propagatur, atque apud Japonenses potissimum, ita viget, ut saepe etiam divinis miraculis illustretur ; quod ante nos annotavit Alanus Copus, lib. II. Dialog. cap. 28. Atque haec argumenta pro confirmanda Confessione productimus : nunc ad solvenda adversariorum argumenta veniemus.

CAPUT XIII.

Solvitur argumentum I Joannis Calvini.

Sequitur ut adversariorum argumenta diluamus. Ac ut a Calvino incipiamus, is lib. III. Instit. cap. 4. §. 7. objicit primo in hunc modum: « Miror qua fronte ausint contendere, Confessionem, de qua loquuntur, juris esse divini: cujus equidem vetustissimum esse usum fatemur; sed quem facile possumus evincere, olim fuisse liberum, Certe nullam de ea statam fuisse legem aut constitutionem, ante innocentiū III. tempora, eorum quoque Annales narrant. » Et infra: « Itaque ipsis testibus, nondum elapsi sunt anni trecenti, ex quo injectus ab Innocentio III. laqueus, et imposita confitendi necessitas. Atque ut de tempore taceam, sola verborum barbaries fidem legi abrogat. Nam quod jubent boni Patres, omnem utriusque sexus quotannis semel proprio sacerdoti confiteri omnia peccata; facili homines, lepide excipiunt, hoc præcepto teneri solos hermaphroditos, ad neminem vero spectare, qui sit vel mas, vel femina. »

Respondet, Calvinum more suo, mendacibus, et calumniis magis niti, quam solidis rationibus. Primum enim quod ait, legem de Confessione omnium peccatorum, nullam extare, ante constitutionem Innocentiū III. sive potius Concilii Lateranensis, cui Innocentius præfuit, falsum esse, ex tam multis nostris argumentis intelligi potest. Exstat enim lex Christi, ut supra copiose deduximus: neque opus fuit, ut Concilia aut Pontifices id legibus suis præciperent, quod ab ipso Christo imperatum, et multorum sæculorum consuetudine roboratum esse noverant.

Sed neque Innocentius aut Lateranense Concilium, Confessionem simpliciter imperavit, sed solum tempus determinavit, quo ea faciendæ esset; quemadmodum etiam Concilia vetera supra citata, ex Græcia, Africa, Gallia, Germania, et Pontificum, Innocentiū I. ac Leonis I. decreta, non Confessionem simpliciter imperarunt, sed aut de secreto Confessionis, aut de aliis id genus circumstantiis regulas statuerunt. Id quod ex simili decreto Zepherini Pontificis probari potest. Zepherinus enim, ut in ejus vita refert Platina, statuit, « ut omnes Christiani adulti in oleam die Paschæ, Eucharistiæ Sacramen-

tum perciperent »: quo decreto, non intelligitur præcipere voluisse ut Eucharistiam Christiani aliquando sumerent, quod Christo ipso esse præceptum, neque Catholici, neque Hæretici negant: sed tantum negligentia aliquorum occurrere, ac tempus determinare, ultra quod perceptionem tam salutiferi Sacramenti differe non liceret. Sic igitur et Innocentius III. non Confessionem instituit, aut simpliciter imperavit, sed tempus, ultra quod nemo Christianus eam differret, utiliter omnino præscripsit.

Neque vero decretum hoc Innocentiū novum dici debet, sed innovatum potius et adjuncta pœna, severius, id postulante conditione temporum, imperatum. Jam enim supra ex Gregorio Nysseno, et Joanne Chrysostomo demonstravimus, circa Paschæ celebritatem Christianos omnes ad Confessionem accedere debuisse.

Deinde, cum certum, atque exploratum semper in Ecclesia fuerit, non licere iis, qui peccatorum mortalium sibi consciū sunt, ad Eucharistiam accedere, nisi per Confessionem et Reconciliationem purgati essent, ut ex Cypriano in serm. de lapsis, et ex Leone epist. ad Theodorum Forojulii Episcopum, et ex aliis notissimum est: et rursus cum omnes Christiani saltem in Paschate ad Eucharistiam accedere semper consueverint, et obligati fuerint, certe sequitur, semper hanc legem in Ecclesia fuisse, ut omnes Christiani saltem semel singulis annis peccata sua confiterentur.

Deinde, quod idem Calvinus ait: nullam statam legem de Confessione fuisse ante Innocentiū constitutionem, in nostris Annalibus contineri, et nobis ipsis testibus, nondum elapsos esse trecentos annos, ex quo ab Innocentio confitendi necessitas injecta est: credo mendacium tuto appellari posse. Solum enim est Platina, qui in vita Zepherini scribit, decretum Zepherini de percipiendâ Eucharistia in Paschate, extensum fuisse ab Innocentio III. ad Confessionem.

Sed neque Platina publica auctoritate, et ex publicis archivis vitas illas Pontificum scripsit, ut Annales nostri dici possint: et sæpe ab Historicis nostris reprehenditur, quod Martinum Polonum secutus, in varios errores incidit: neque idem Platina dicit, nullam antea fuisse legem de Confessionis necessitate. Id enim solum ille scripsit, a Zepherino de Eucharistia, ab Innocentio de Confessione decretum fuisse, ut nemo eorum

Sacramentorum perceptionem ultra annum differret: quod quidem verum est, sed non inde sequitur, ut ante Zepherini et Innocentiū tempora nulla fuerit lex de confessione faciendâ, vel Eucharistia percipiendâ. Nam, ut jam diximus, ne adversarii quidem negant, Christi præcepto obligari Christianos ad Eucharistiam aliquando percipiendam; et ex Patribus notissimum est, nunquam licuisse, non præmissa Exomologesi, ad Eucharistiam accedere iis, qui lethalium criminum conscientiam habent: sic enim ut cæteros omittam, loquitur S. Leo epist. 91. ad Theodorum: Christus Jesus « hanc Præpositi Ecclesiæ tradidit potestatem, ut et confitentibus actionem penitentiae darent, et salubri satisfactione purgatos, ad communionem Sacramentorum per januam reconciliationis admitterent. »

Denique, quod barbariem objicit Calvinus Innocentio, propter voces illas: « Omnis utriusque sexus, et ex barbarie colligit, nullam fidem decreto illius habendam; incredibilis tum impudentia, et arrogantia, tum etiam stultitia et temeritatis argumentum est. Esto enim barbaræ essent voces, barbarâ dictione Innocenti, num ideo fides ejus decreto abroganda esset, quod in Concilio orbis terræ maximo, et celeberrimo omnium quæ unquam habita fuerint, editum, universa Ecclesia debito cum honore ac devotione suscepit? num Apostolus Paulus non ait: *Et si imperitus sermone, sed non scientia?* num hoc idem Matthæus, et Joannes, Jacobus, et Judas, et ipse Princeps Apostolorum Petrus, dicere non potuissent? An ideo Apostolorum scripta fidem non merentur, quod sermonis elegantia careant?

Sed neque facile concesserim, in verbis illis: « Omnis utriusque sexus », ullam inesse barbariem. Nam S. Hieronymus, quem barbarum dicere non possumus, imo qui longe melius Latinas voces noverat quam Calvinus, iisdem vocibus non semel uti voluit in interpretatione Scripturarum.

Deut. vii. quod in Hebræo erat: *Non erit apud te vir sterilis, neque mulier sterilis*, sic Hieronymus Latine reddidit: *Non erit apud te sterilis utriusque sexus*, neque timuit, ne sciolus aliquis diceret, ad solos hermaphroditos eam benedictionem pertinere. Item Judic. 16. ubi ad verbum verti potuisset: *Quasi tria millia veri et femine, spectantes dum luderet Samson*, sic Hieronymus vertit: *Circa tria millia utriusque sexus spectantes*

Samson, neque timuit, ne tria millia hermaphroditorum introducere videretur. Lib. 2. Paralip. cap. 31. ita legimus, eodem interprete Hieronymo: *Universæ multitudinī, tam uxoribus quam liberis eorum, utriusque sexus, fideliter cibi præbebantur*, neque Hieronymus timuit, ne sibi barbaries objiceretur, nisi verteret: *Filiis et filiabus*, ut in Hebræo legimus.

Possem si liberet, ex Marco Tullio quoque aliisque optimis auctoribus demonstrare, verba illa Innocenti non modo nullam barbariem, sed etiam elegantiam reddere; sed nolo in his nugis tempus terere.

CAPUT XIV.

Solvitur argumentum II. Calvini, ubi tractatur historia de facto Nectarii.

Objicit secundo Calvinus in eadem sectione, veterum testimonia, his verbis: « Deinde luculenta testimonia exstant, tum in historicis, tum apud antiquos alios Scriptores, quæ docent, hanc fuisse politicam disciplinam, ab Episcopis institutam, non legem a Christo, aut Apostolis positam. Unum duntaxat et multis proferam, quod non obscurem ejus rei documentum erit. Refert Sozomenus, fuisse hanc Episcoporum constitutionem, diligenter observatam in Ecclesiis Occidentalibus, præsertim vero Romæ: quo significat, non fuisse universalem omnium Ecclesiarum institutum. Unum autem e Presbyteris peculiariter destinatum fuisse dicit, qui huic muneri præset: quo abunde confutatur, quod isti de Clavibus, universo sacerdotali ordini in hunc usum promiscue datis, mentiuntur, siquidem non omnium Sacerdotum communis erat functio, sed singulares unius partes, qui ad id electus ab Episcopo fuerat. Is est, quem hodie quoque in singulis Cathedralibus Ecclesiis Pontificiarum vocant, graviorum criminum, et quorum censura ad exemplum pertinet, cognitor. Subjicit deinde, eum quoque morem Constantinopoli fuisse, donec matrona quedam, confitentem simulans, ea specie consuetudinem, quam habebat eum Diacono, prætexisse deprehensa esset. Ob id facinus, Nectarius vir et sanctitate, et eruditione clarus, illius Ecclesiæ Episcopus, confitendi ritum abrogavit. Hic, hic aures asini isti arrigant. Si lex Dei erat auricularis Confessio, qui ausus esset Nectarius eam refingere, et convellere? Nectarium sanctum Dei hominem,

omnibus veterum suffragiis probatum, hæreseos et schismatis accusabunt? Sed eodem calculo damnabunt Ecclesiam Constantinopolitanam, in qua, confitendi morem non ad tempus modo dissimulatum fuisse, sed ad suam usque memoriam obsolevisse, affirmat Sozomenus: imo non Constantinopolitanam, sed Orientales omnes Ecclesias, defectionis reas agant; quæ inviolabilem, si verum dicunt, legem, et Christianis omnibus mandatum neglexerunt.»

Respondeo, multos in hac una objectione Calvini lapsus exstare, quos breviter annotabimus, ac tum demum objectionem ipsam perspicue diluimus. Primum igitur mirum est, cur tam audacter jactaverit Calvinus, luculenta testimonia exstare, tum in historiis, tum apud antiquos alios Scriptores: si unum Sozomenum proferre ad medium constituerat. Neque enim ignoramus, Sozomenum in historia multa esse mentitum, teste S. Gregorio lib. vi. epistol. 31. et neque antiquitate, neque doctrina cum multis eorum comparandum, quos nos citavimus.

Deinde mirum est, cur non adverterit Calvinus, ipsum Sozomenum in eodem loco, qui ab eo citatur, disertis verbis asserere Confessionis necessitatem, ut nos supra notavimus.

Tertio, assumit tanquam certum Calvinus, constitutionem Episcoporum, quæ tempore Sozomeni in Occidentalibus Ecclesiis, et præsertim Romæ vigeat, fuisse constitutionem de Confessione omnium peccatorum simpliciter faciendam; quod probandum, non assumendum fuerat. Sozomenum enim ut mox demonstrabimus, non loquitur de confessione omnium peccatorum absolute faciendam, quam necessariam esse fatetur, et nos divini juris esse contendimus; sed de confessione uni certo Presbytero, certo ritu faciendam; de qua constitutionem quamdam Episcopi ediderant, Novatiana hæresi grassari incipiente.

Quarto ex eo, quod in singulis Ecclesiis unus certus Presbyter super penitentes olim constitueretur, perperam colligit Calvinus, Claves non esse datas universo ordini sacerdotali. Nam unus ille Presbyter, ut paulo post docebimus, non super omnes penitentes, sed super publicos tantum, qui simpliciter penitentes dicebantur, constitutus erat: quare ii, quorum peccata occulta erant, poterant aliis Sacerdotibus privatim confiteri. Et licet etiam solus ille Presbyter super omnes omnino penitentes constitutus fuisset, non tamen sequeretur, mentiri Catholicos,

cum dicunt universo ordini sacerdotali datas esse Claves: id enim Catholici omnes intelligunt de potestate Ordinis, quam Sacerdotes omnes in ordinatione suscipiunt, quamque exercere non possunt, nisi præterea jurisdictionem ab Episcopis accipiant.

Quinto, depravat Calvinus historiam, cum dicit, feminam quamdam confitentem simulasse, eaque specie consuetudinem, quam cum Diacono habebat, prætexnisse. Nam neque Sozomenus, lib. vii. cap. 16, neque Socrates, lib. v. cap. 19. neque Nicephorus, lib. xii. cap. 28, neque alius ullus ex veteribus scribit feminam illam confitentem simulasse etc. Socrates autem, qui antiquissimus est, et qui rem ab illo ipso audiverat, qui interfuerat, scribit feminam illam scelus suum cum Diacono, sponte in Confessione aperuisse. Quare tantum abest, ut specie Confessionis consuetudinem cum Diacono femina illa prætexerit, quod Calvinus ad infamandam Confessionem impudenter confaxit; ut contra potius flagitium suum in Confessione, ut diximus, patefecerit.

Sexto, duo simul falsa Calvinus scribit, cum addit: «Nectarius vir sanctitate et eruditione clarus, illius Ecclesie Episcopus, confitendi ritum abrogavit.» Nectarius enim jam senex, et laicus, et quod majus est, nondum baptizatus erat, cum ad Episcopatum assumere; ut non sit credibile, eo tempore clarum eruditione fuisse, aut postea ad insignem aliquam eruditionis gloriam pervenire potuisse. Quocirca Sozomenus lib. vii. cap. 8. laudat eum a canitie, et morum suavitate; sanctitatis et eruditionis mentionem nullam facit. Sed qualiscumque tandem Nectarius fuerit, non ritum confitendi abrogavit, sed Presbyterum duntaxat exactoravit, qui publicis penitentibus præerat; Socrates enim, Sozomenus, et Nicephorus locis notatis, id solum memorie prodiderunt. Fortasse Calvinus Sozomenum Græcum non legit, aut fidelem aliquam versionem, sed in Musculum incidit, qui ita reddidit titulum cap. 16. lib. vii. Sozomeni: «Quomodo abrogata fuerit privata Confessio», qui titulus quam sit falsus, perspicuum est ex principio capitis ipsius Sozomeni, ex quo titulus colligi debuit: sic enim ait: ἐν τούτοις δὲ ἐπὶ τῶν μετανοήσαντων τετραγώνων πρεσβύτερος οὐκ ἔτι συνηγορεῖται εἰς αὐτὸς Νεκτάριος, quod sic ad verbum reddi potest: «Hoc tempore Presbyterum constitutum super penitentes, non permisit amplius esse, primus Nectarius.»

Septimo, contumeliosis illis vocibus, atque hæreticorum propriis: «Hic, hic aures asini isti arrigant», manifestum mendacium Calvinus adjungit, dum auricularem confessionem a Nectario abrogatam scribit. Nam non modo nullus Historicorum hoc scripsit, sed etiam tota illa narratio clamat, non auricularem, sed publicam confessionem a Nectario abrogatam; neque enim ex auriculari confessione flagitium illud patefieri potuisset, ob cuius solius manifestationem, Nectarius ritum illum confessionis publicæ abrogavit.

His igitur in Calvinum breviter annotatis, tota illa historia explicanda est, ut perspicue pateat, nullum argumentum ex ea narratione adversus Confessionis necessitatem posse colligi.

Tribus capitibus tota illa narratio comprehenditur. Primum enim referunt auctores citati, Socrates, Sozomenus, et Nicephorus, Presbyterum quemdam penitentibus præpositum fuisse. Deinde addunt flagitium Diaconi cum muliere, ex occasione illius ritus penitentialis. Tum docent, ob scandalum ex eo flagitio natum, abrogatam fuisse Presbytero potestatem, ac permissum fuisse omnibus, ut pro sua quiete conscientia ad sacra mysteria accederet.

De primo capite constat primum ex Socrate, constitutionem illam de certo Presbytero penitentibus præficiendo, factam esse ab Episcopis occasione hæresis Novatianorum: sic enim scribit lib. v. cap. 19: «Ab illo tempore quo Novatiani se ab Ecclesia sejunxerant, recusaverantque cum his, qui tempore persecutionis regnante Decio concitate, lapsi erant, communicare; Ecclesiarum Episcopi canonici adjunxerunt, ut in singulis Ecclesiis Presbyter quidam penitentiae præesset; quo qui post Baptismum lapsi fuissent, coram Presbytero ad eam rem designato peccata sua confiterentur.»

Quæ autem esset functio ejus Presbyteri, non est omnino certum: quod enim Sozomenus tradidit, contrario sensu retulerunt Cassiodorus et Nicephorus, ob variam interpunctionem Græci codicis Sozomeni. Ille enim in Historia Tripart. lib. ix. cap. 35. ita reddidit verba Sozomeni: «Quoniam omnino non peccare, divinum, et ultra humanam naturam esse cognoscitur, peccantibus autem, et penitentiam agentibus, veniam Deus dari præcepit; qui vero confiteri refugiunt, majus peccatorum onus acquirunt: propterea visum

est antiquis Pontificibus, ut velut in theatro, sub testimonio Ecclesiastici populi delicta pandantur; et ad hanc rem Presbyterum bonæ conversationis, servantemque secretum, ac sapientem virum statuerunt, ad quem accedentes ii qui deliquerant, delicta propria fatebantur etc.» Nicephorus autem lib. xii. cap. 28. ita ex Sozomene rem eandem narrat: «Quandoquidem nihil peccati admittere, non humane, sed divine, et immortalis nature proprium est, nos autem per transgressionem semel peccandi hæreditatem adimus; delictorum eis veniam Deus concedere jussit, qui legitima et convenienti penitentia usi, deinceps simul peccatum, et aversantur, et confitentur. Grave autem Episcopis qui proxime post Christum fuerit, visum est, in media plebe, vel in theatro, noxam confiteri. Quapropter ex Presbyteris unum delegere, qui probata vita esset, et simul taciturnus, et prudens, apud quem per penitentiam respiscentes, commissa proferrent etc.»

Et quamvis sententia hæc posterior non sit improbabilis, quam etiam secutus est Joannes Christophorus in interpretatione Sozomeni: prior tamen antepenultima videtur, quam secutus est Joannes Hasselanus, teste Ruaro Tappero, in explicit. art. 3. Lovaniensium; nam Cassiodorus floruit non longe ab ætate Sozomeni; Nicephorus autem annis plus octingentis Sozomene posterior est. Quare credibile est, codicem quem habuit Cassiodorus, vel Epiphanius, qui primus historiam Tripartitam confecit, certiorum fuisse, magisque integrum et incorruptum, tum quoad interpunctionem, tum quoad cætera, quam eum, quem Nicephorus aut Christophorus habuerit.

Deinde voluisse Episcopos, ut peccata quasi in theatro publice recitarentur, ut habet Cassiodorus, non autem ut non recitarentur, ut scribit Nicephorus, colligi videtur ex Chrysostomo, qui hom. 5. de incomprehensibili natura Dei, et hom. 4. de Lazaro, et hom. 8. de penitentia, et homil. de Publicano in cap. 18. Lucae, alludens aperte ad factum Nectarii, et abrogationem præseæ constitutionis Episcoporum, ubique repetit, non esse opus jam quasi in theatro peccata pandere. Verba Chrysostomi in sequenti capite reperies.

Denique idem colligi potest ex hæc ipsa narratione. Nam et Socrates, et Sozomenus, et ipse etiam Nicephorus, dum reprehendunt

factum Nectarii, qui ritum illum sustulit; causam reddunt, quia eo ritu sublato, non possumus invicem peccata arguere, juxta illud Apostoli: *Nolite communicare operibus infragiferis tenebrarum, sed ea potius arguite*; et quia sublato illo freno publicæ confusionis, majora ac plura nunc fiant peccata, quam olim: quæ certe causæ id requirunt, ut ritus ille, quem Nectarius sustulit, quemque olim Episcopi constituerant, confessionem publicam continuerit.

Dices: si peccata publicanda erant, cur oportebat Presbyterum illum secretorum tenacem, ac taciturnum esse, qui penitentibus præsidebat? Respondeo, quia non omnia peccata publicanda erant, sed ea solum, ob quæ penitentia publica indicebatur. Itaque audiebat Presbyter omnia omnino penitentium peccata; sed quæ occulta erant, secreta habebat, atque ad hoc taciturnitas exigebatur; quæ autem publica erant, licet multis fortasse incognita, ea palam in Ecclesia tanquam in theatro pandebantur.

Atque hinc forte conciliari possunt diversæ illæ narrationes Cassiodori, et Nicephori. Quod enim Cassiodorus dicit, visum esse præcis Episcopis, ut peccata publice in Ecclesia tanquam in theatro, pronuntiarentur, de publicis peccatis intelligi debet; quod autem scribit Nicephorus, grave visum esse, ut peccata coram cœtu multitudinis, quasi in theatro efferrentur, de peccatis occultis accipiendum erit.

Noluisse autem Episcopos illos, peccata occulta, sed publica dumtaxat (in quo a Ruaro et Hasselano dissentire cogor) confessioni publicæ subjicere, tribus argumentis comprobabo.

Primum testantur Sozomenus et Nicephorus locis notatis, ritum illum, quem Nectarius Constantinopoli sustulit, Romæ suo tempore integre perseverasse, ut etiam in reliquis Occidentis Ecclesiis: ex Leone autem qui Sozomeni æqualis fuit, appertissime constat nunquam Romæ fuisse ejusmodi ritum, ut peccata occulta publicarentur. Si quidem in epist. 80. ad Episcopos Campaniæ, vehementer objurgat nescio quos Episcopos, qui omnia peccata penitentium per libellum in Ecclesia recitari volebant, ac dicit: eam præsumptionem pugnare cum Apostolica regula, et ritum esse improbabilem, ac modis omnibus submovendum. Quare non fuit Romæ, neque in reliquo Occidente unquam talis consuetudo, ut peccata omnia,

quævis secreta, publice efferrentur, sed solum in angulo Campaniæ, abusus quidam, qui etiam continuo sublatus fuit.

Deinde, si peccata omnia etiam occultissima, publicanda erant, quorsum in Presbytero penitentiario taciturnitas illa, et secreti tenacitas requirebatur, cujus omnes Historici meminissent?

Denique, cum secreta peccata in Confessione excepta revelare, si contra jus naturæ, ut Theologi docent, et contra Apostolicam regulam, ut S. Leo affirmat; si constitutio illa veterum Episcoporum id habuisset, optimo jure a Nectario abrogata fuisset, quin etiam mirum videri posset, a Gregorio Nazianzeno, Basilio, Athanasio, et cæteris Græcis Doctoribus, qui Nectarium præcesserunt, tolerari potuisse. Videmus autem Nectarium ob eam rem potius reprehendi, quam laudari, a Socrate, Sozomene, Casiodoro, Nicephoro, et cæteris Scripturis: non igitur probabile est, ritum quem veteres Episcopi introduxerant, id habuisse, ut secreta peccata publicæ confessioni subicerentur.

Illud etiam hoc loco est observandum, Presbyterum illum penitentiarium, non omnibus fidelibus, qui quocumque modo penitentiam agebant, sed solis publicis penitentibus præpositum fuisse: id quod tribus aliis argumentis demonstrari potest.

Primum, Sozomenus, ubi disertis verbis affirmasset, constitutionem de Presbytero penitentiario, quam præcis Episcopi invexerant, et Nectarius postea Constantinopoli abrogaverat, Romæ potissimum accurate servari; continuo explicare copit ritum penitentibus publicæ, quæ Romæ suo tempore servabatur: igitur constitutio illa ad solos penitentes publicos pertinebat.

Deinde nullo modo fieri potuit, ut unus Presbyter fatisceret tantæ multitudinibus, quanta Constantinopoli, vel in aliis civitatibus, penitentiam remedio indigebat: non igitur omnes eum Presbyterum adire cogebantur, sed ii solum, qui penitentiam publicam suscipiebant.

Denique, apud veteres nomine Penitentium, soli publici penitentes intelligi solebant, ut in lib. 1. sub finem annotavimus: cum igitur Historici sæpe citati dicant, Presbyterum super Penitentes constitutum fuisse, id accipiendum est de iis, qui simpliciter Penitentes dicebantur, hoc est, de publicis.

Ex his, quæ hactenus dicta sunt, colligimus, constitutionem Episcoporum, de qua Historici loquuntur, id solum complexam, ut qui publice lapsi essent post Baptismum, ii ad sacram Eucharistiam non accederent, nisi Presbytero penitentiario privatim omnia peccata sua confessi essent, et deinde ad ejus arbitrium publice coram cœtu Ecclesiæ peccata publica detexissent, et penitentiam publicam egissent. Quam constitutionem Socrates recte vocat, appendicem additam ad veteres canones: nam ante exhortam hæresim Novati, nemo cogebatur certum Presbyterum adire, neque peccata ulla publice confiteri. Consueverant quidem aliqui juxta consilium Sacerdotis, cui peccata omnia confessi fuerant, aliqua graviora et publica publice confiteri, ut ex Origene cognosci potest, hom. 2. in Psal. 37, tamen ut dixi, non tenebantur, sed satis erat, peccata omnia privatim confiteri, et Penitentiam privatam vel publicam juxta Sacerdotis imperium, agere. Cæterum post Novati hæresim excitatam, placuit Episcopis aliquid addere, ne Novatiani Catholicos reprehendere possent, quod nimis facile lapsos ad communionem admitterent. Hæc de primo capite.

Jam quod attinet ad secundum de flagitio Diaconi cum muliere, scribit Sozomenus, sed clarius Nicephorus, occasionem illius flagitii fuisse, quod mulier illa jussa esset a Presbytero penitentiario in Ecclesia diutius permanere orationis causa: ex eo enim, quod sæpe et diu mulier in Ecclesia morabatur, occasionem habuit Diaconus cum ea flagitium perpetrandi. Porro crimen hoc ad aures populi pervenit, ex ipsius mulieris publicæ Confessione. Tametsi enim peccatum occultum esset, neque Presbyter ei mandasset, ut illud populo patefeceret, ipsa tamen cum alia peccata, quæ publica erant, publice confiteretur, longius progressa quam par erat, etiam hoc peccatum confessa est.

Narrat hoc totum Socrates: qui duplicem Confessionem illius mulieris distincte refert. Unam secretam coram solo Presbytero. Alteram publicam coram populo. « Mulier inquit, nobilis ad Presbyterum penitentiarium accedit, peccata quæ post Baptismum commiserat, particulatim confitetur, » ecce privatam Confessionem omnium peccatorum: subjungit deinde muletam injunctam: « Presbyter, inquit, mulieri mandatum dat, ut jejuniis, et continuis precibus se dederet, quo una cum peccatorum confessione ejus dig-

num penitentia ostenderet », ecce satisfactionem post privatam Confessionem: addit deinde confessionem publicam, quæ fuerat illi injuncta una cum jejuniis, et precibus: « Mulier, inquit longius in confitendo progressa, alterius culpæ se ipsa in simulat: docet Diaconum Ecclesiæ cum ipsa dormivisse », ubi illud: « Longius in confitendo progressa », id significat, quod diximus, non fuisse mandatum mulieri ut peccatum illud publice detegeret sed ipsam ex indiscreta devotione id fecisse. Publice autem confessam esse mulierem hoc suum facinus, docet Socrates his verbis, quæ superioribus continuo subjungit: « Ob quod facinus hoc modo patefactum, Diaconus ab Ecclesia ejectus est; tumultus inde in populi multitudine excitatus, etc. »

Quod ad tertium pertinet, abrogavit Nectarius omnium consensu, Presbyterum Penitentiarium, id enim omnes Historici communiter tradunt. Abrogavit etiam Penitentiam publicam, nam ex occasione ejus acciderat flagitium Diaconi cum muliere, et inde tumultus contra clerum exortus fuerat. Abrogavit denique Confessionem publicam, tum quia pars erat penitentiae publicæ, tum quia ex ea cognitum fuerat sacrilegium Diaconi, et mulieris: utrumque enim populo displicebat, et tantum scelus in Ecclesia perpetratum, ut scribit Sozomenus, et ex ejus publicatione magnam infamiam notam ordini Sacerdotali instam, ut tradit Socrates. Non autem abrogavit, nec abrogare potuit, Confessionem et Penitentiam privatam.

Quare quod scribunt Socrates et Sozomenus permissum esse a Nectario, ut unusquisque secundum conscientiam suam ad sacra mysteria participanda accederet, non significat, permissum esse fidelibus, ut sine Confessione et judicio Sacerdotis, sacre mensæ participes fierent; sed ut non cogenter adire publicum Ecclesiæ tribunal, verum ipsi conscientie sue rationem haberent, et si quidem sine peccato mortali essent, ad communicationem divinarum mysteriorum tuto accederent; sin autem, unum ex Presbyteris eligerent, cui privatim peccata sua confiterentur.

Esse autem hunc sensum eorum verborum, et a Nectario non fuisse Confessionem privatam abrogatam, his argumentis confirmari potest. Primum, non sustulit Nectarius, nisi appendicem ad veteres canones, quæ accesserat initio hæresis Novatianæ: illa autem

appendix, ut jam satis ostendimus, ad publicam tantum Penitentiam pertinebat.

Deinde non sustulit Nectarius, nisi id, quod necessarium erat ad sedandum populi tumultum ex occasione detecti illius flagitii excitatum; ad hoc autem satis superque erat, de medio tollere Confessionem et Penitentiam publicam, neque enim ex Confessione Penitentiaque privata ullus tumultus exoriri poterat.

Tertio, post Nectarii tempora mansit semper in Ecclesia Graeca, usus Confessionis privatae, ut perspicuum est Chrysostomo, Nephoro, Cartophylace, Concilio Trullano, aliisque testimoniis supra citatis. Nulla autem historia refert, ab ullo Episcopo vel Concilio revocatum esse ac retractatum id quod Nectarius fecerat: non igitur abrogaverat ille Confessionem privatam.

Quarto Sozomenus, qui fusius historiam istam conscripsit, et quem adversarii potissimum citant, affirmat Deum ipsum praecipisse, ut penitentibus venia daretur, et necessariam esse Confessionem: idem autem Sozomenus non reprehendit Nectarium, ut eversorem juris divini, sed tantum dubitantes, et modice illum carpit, quod occasio nem sustulerit peccata invicem arguendi. Neque ullus alius scriptor in tot annorum centuriis Nectarium accusavit: quod certe multi fecissent, si rem tam necessariam, et ab Apostolorum temporibus in Ecclesia frequentatam, ipse unus Episcopus abrogare tentasset.

Quinto ipsi etiam adversarii non admittunt homines ad Eucharistiam, nisi prius exploratos, ut intelligi potest ex Philippo in Confess. Augustana art. de Confessione, ubi sic ait: « Confessio apud nos non est abolita: non enim solet porrigi corpus Domini, nisi antea exploratis, et absolutis. » Item ex Calvino, qui lib. III. Instit. cap. 4. § 13. sic ait: « Interim quin sistant se oves Pastori quoties sacram Communionem participare volunt, adeo non reclamo, ut maxime velim hoc ubique observari. » Quis igitur credat Nectarium tam fuisse imprudentem, ut non videret, quam malum esset, permittere unicuique accessum ad sacra mysteria, sine ulla purgatione ac reconciliatione? Haec de historia Nectarii hoc loco sufficiant.

Non ignoro Thomam Waldensem in II. tomo, cap. 141. in ea sententia fuisse, ut existimaret, a Nectario Confessionem simpliciter abrogatam fuisse, eumque in ea re

graviter errasse, sed non facile id concederem, tum quod Nicolaus Papa in epistola ad Photium, quae recitatur in VIII. Synodo act. 4. Nectarium vocet Haereticorum expugnatorem, et Ecclesiarum defensorem; tum quod Nectarii sententiam S. Joannes Chrysostomus apertissime tueatur, ut in sequenti capite ostendimus; tum denique, quod Nectarii sententiam omnes Orientis Ecclesiae secute sint.

Scio etiam, quibusdam visum esse, totam hanc historiam esse confictam a Socrate: sed non facile adduci possum, ut credam historiam illam falsam esse, quae tum scribebatur, cum adhuc viverent, qui rei gestae interfuerant; praesertim cum res, quae narratur, non in angulo aliquo, sed in urbe celeberrima, conscio populo universo, contigisse dicatur.

CAPUT XV.

Sollicitur argumentum III. Joannis Calvini.

Pergit Calvinus in eodem capite sectione 8. et adducit Chrysostomum: « Hanc, inquit, abrogationem tot locis evidenter Chrysostomus testatur, Constantinopolitanae et ipse Ecclesiae praesul, ut mirum sit, istos audere contra mutare. Peccata tua, inquit hom. 2. in Psal. 50, dicitur ut deleas illa. Si confunderis alicui dicere, quae peccasti, dicitur quotidie ea in anima tua: non dico, ut confitearis conservo tuo, qui exprobrat: dicitur Deo, qui curat ea. »

Addit ibidem Calvinus alia loca similia ejusdem Chrysostomi, ex serm. de Penitentia et Confessione, item ex homil. 5. de incomprehensibili natura Dei, item ex hom. 4. de Lazaro. Addit Philippus in Confess. August. artic. de Confessione alium locum similem superioribus, ex hom. 31. cap. 12. epistol. ad Hebraeos.

Respondeo, Chrysostomum, qui Nectarii successorem se agnoscebat, diligenter, ut par erat, iudicium praedecessoris sui defendere voluisse, sic tamen, ut veritati, et fidei nulla in re detrimentum afferret. Quemadmodum igitur Nectarius non Confessionem privatam, sed publicam abrogavit, sic etiam Chrysostomus passim Confessionem publicam carpit, privatam autem nusquam reprehendit.

Id perspicuum est ex omnibus locis, quae

vel objecta sunt ab adversariis, vel objici potuissent. Nam hom. 2. in Psal. 50. cum ait: « Non dico, ut confitearis conservo tuo, qui exprobrat », aperte indicat se loqui de Confessione publica, ex qua exprobratio sequi solebat. Nam ut refert Origenes hom. 2. in Psal. 37, cum publica fieret Confessio, non deerant qui exprobrarent: « Si hujusmodi, inquit, homo memor delicti sui, confiteatur quae commisit, et humana confusione parvi pendat eos, qui exprobrant eum confitentem, et notant, vel irrident etc. » Ex privata autem Confessione nulla sequi potest exprobratio, tum quod sine testibus ea confessio fiat, tum quod arctissimo vinculo teneantur Sacerdotes altissimo silentio tegere, quae in privata Confessione audierunt. Quod igitur Chrysostomus ait hom. citata in Psal. 50. *Si confunderis alicui dicere, quia peccasti*, intelligi debet ad hunc modum: Si confunderis alicui dicere, qui exprobrare possit, id est, publice, ut ipse continuo explicat, cum ait: « Non dico ut confitearis conservo tuo, qui exprobrat. »

Idem Chrysostomus homil. de Penitentia et Confessione, qui est secundus locus a Calvino adductus, sic ait: « Nunc autem neque necessarium, praesentibus testibus confiteri etc. » ubi videmus, confessionem illam improbari, quae fit coram testibus, quamque Nectarius abrogaverat: siquidem verba illa: « Nunc autem neque necessarium », notant, aliquando fuisse necessarium coram testibus confiteri, sed eam necessitatem tunc fuisse sublata.

Item hom. 5. de incomprehensibili natura Dei: « Non te, inquit, in theatrum conservorum tuorum duco, non hominibus peccata tua detegere cogo ». Hic etiam cernere est, quam aperte Chrysostomus alludat ad illam veterem Episcoporum constitutionem, qui teste Sozomeno in Tripart. lib. IX. cap. 35. voluerant, ut quasi in theatro peccata panderentur: quam constitutionem Nectarius, ut saepe diximus, abrogavit.

Item in hom. 4. de Lazaro: « Cave, inquit, homini dixeris, ne tibi exprobrat ». Et infra: « Non cogo te in medium prodire theatrum, ac multos adhibere testes: mihi soli dic peccatum privatim etc. » Idem hom. 31. in epistol. ad Hebraeos: « Non tibi, inquit, dico ut te prodas in publicum; neque ut te apud alios accuses ». Idem homil. 8. de Penitentia: « Non reveles, inquit, ulcus, non in commune theatrum accusationem

producas, non delictorum testes statuas ». Idem hom. de publicano ad cap. 18. Lucae: « Admoneo te ut assidue confiteare: neque enim te ad theatrum duco conservorum tuorum etc. » Ex his locis evidenter colligitur, Chrysostomum de publica Confessione loqui, cum a confessione hominibus facienda populum dehortatur.

At, inquit, Confessioni, quae fit hominibus, Chrysostomus opponit Confessionem, quae fit soli Deo in anima, sive intra conscientiam confitentis, cogitatione, non lingua; igitur excludit omnem confessionem quae fit hominibus, sive publicam, sive privatam: non enim Confessio privata facta coram Sacerdote, dici potest facta esse in anima, sive intra conscientiam, sive cogitatione, non lingua. Verba ejus haec sunt hom. 2. in Psal. 50. « Si confunderis dicere alicui quia peccasti, dicitur ea quotidie in anima tua. » Homil. de Penitentia et Confessione: « Nunc autem neque necessarium est praesentibus testibus confiteri: cogitatione fiat delictorum exquisitio: absque teste sit hoc iudicium: solus te Deus confitentem videat ». Hom. 31. in epistol. ad Hebraeos: « Ante Deum confitere peccata tua: apud verum Iudicem cum oratione delicta tua pronuntia, non lingua, sed conscientia tua memoria ». Homil. 8. de Penit. « Non delictorum testes statuas: intus in conscientia, astante nemine, praeter eum, qui cuncta videt, Deum, reforma quod deliquisti. »

Respondeo; Chrysostomum in his locis opponere Confessioni publicae, confessionem, quae fit soli Deo in conscientia, sine sono verborum: quia non loquitur de Confessione, ut ordinatur ad Absolutionem Sacerdotalem, quae proprie pars est Sacramenti Penitentiae essentialis, sed de Confessione ut ordinatur ad confessionem et erubescendum, quae pars dici potest Satisfactionis. Illa enim Confessio publica, quam sustulit Nectarius, non erat instituta, ut per eam Sacerdos cognosceret, peccata penitentis, et inde recte judicaret, esset ne penitens ligandus, vel absolvendus, aut quae Penitentia imponenda esset: sed solum ut penitens publica illa confusione accepta, partem poenae, quae peccatis ejus debebatur, lucret. Porro Chrysostomus recte monet, non esse necessarium ad ejusmodi finem obtinendum, publice, vel etiam privatim confiteri hominibus: sed satis esse, cum dolore et lachrymis confiteri Deo, et sic satisfacere, adjunctis precibus, elemosynis,